

Ishaja vsaki dan. —
Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri ob ponedeljkih ob 2. uri zjutraj.
Prenamene številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) + mnogih tobakarnah v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.
Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 4. svečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto pet; poslanice, smrtnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.
TELEFON št. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorje.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša
za vsa leta 34 K. pol leta 12 K. 3 mesece 6 K. — Naročbe brez dopolnjenega naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.)
Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik koncesije lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna koncesija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Polno-krajevni račun št. 652.941.

Brzobjavne vesti.

Konferenca hrvatskih poslancev na Reki.

REKA 3. Na konferenci hrvatskih poslancev so včeraj popoldne govorili posl. Biskupić, Čingrija, Perić, Ivčević, Baković, Harambašić in Orbančić. Razprave so tajne.

Otvoritev parobrodne zveze med Carigradom in Romunsko.

CARIGRAD 3. Romunski minister za javna dela, ravnatelj romunske pomorske službe, polkovnik Canda, potem več ena torjev in poslancev je včeraj dospelo semkaj na otvoritev parobrodne zveze med Carigradom, oziroma Smirno in Romunsko.

Nemiri na Španskem.

MADRID 3. Glasom semkaj došlih uradnih poročil so v več krajih Galicije izbruhnili resni nemiri, ki so v zvezi s sedaj se vršečim izseljevanjem.

Pogodki v Brnu.

BRNO 3. Danes predpoludne je bil izdan proglas župana v obeh deželah jezikov. Proglas pravi, da se v interesu javnega miru in reda izdaje najstrožje odredbe, in se, kajne na zakonite kazenske posledice, svari občinstvo pred skupljanjem. Zbirati se na javnih ulicah in trgih je prepovedano.

Prelomljena vojna ladija.

SAIGON 2. Križar „Sully“, ki se je meseca februarja v zalivu Along razbila, se je sedaj v sredi prelomila. Zadnji del se je pogrzel 30 metrov, sprednji del pa 15 metrov globoko. Ta prelom je povzročil tufan. Opravo ladije, vredno en milijon, so rešili.

Vihar.

MONTELEONE 3. V minoli noči je razsajal tukaj grozen vihar, ki je povzročil na poslopjih, poškodovanih po zadnjem potresu, še novo škodo.

Witte.

PETROGRAD 3. (Petrogr. brz. agent.) Witte je bil povzdignjen v grofovski stan, kakor se glasi v nekem včeraj izdanem akazu, v pripoznanje njegovih zaslug za prestop in domovino in radi tega, ker je izvrstno izvršil nalogo, ki mu je bila poverjena.

Danska narodna banka.

KODANJ 3. Narodna banka poviša od jutri naprej menjšni diskont in obresti za lombarde od 4% oz. roma 4 1/2% na 5% oziroma 5 1/2 odstotkov.

Kriza na Ogrskem.

Ogrski ministri na Dunaju.

DUNAJ 3. »Ogr. biro« poroča z Dunaja: Cesar je danes ob 10. uri predpoludne

vaprel v posebni avdijenci ogrskega ministerskega predsednika barona Fejervarya, ob 11. uri pa ogrskega ministra za notranje stvari pl. Kr. sz. fly.

BUDIMPEŠTA 3. »Ogr. brz. biro« poroča z Dunaja: Cesar je danes ob 1. uri popoldne vaprel v avdijenci pravosodnega ministra Lanyi ja.

DUDIMPEŠTA »Ogr. kor. biro« poroča z Dunaja: Ministri Kristoffy in Lanyi sta se danes ob 5. uri popoldne vrila v Budimpešto. Ministerski predsednik baron Fejervary ostane še jutri takaj ter bo zopet vaprel od cesarja v avdijenci.

DUNAJ 3. Avdijenca ministra Kristoffy ja je trajala dve uri. Cesar si je dal v navzočnosti barona Fejervarya predložiti načrt volilne reforme za Ogrsko ter je z ministroma pretresaval vse podrobnosti.

BUDIMPEŠTA 3. Ogr. brz. biro poroča z Dunaja: Vled spremenjene dispozicije ostaneta ministri Kristoffy in Lanyi še na Dunaju.

Slavnost vseučilišne mladine.

BUDIMPEŠTA 3. (Ogr. brz. biro.) Ob 12. uri se je v slavnostni dvorani mestne hiše vršila slavnost blagoslovljenja zastave vseučilišne mladine. — Posl. Fran Košut je imel slavnostni govor, v katerem je pozival dijake, naj sledé svojim voditeljem na ustavnem potu. Ta govor ne bo nikdar krvava. Vditejli nošejo prekoračiti okvirja ustave. V enakem smislu je govoril tudi grof Apponyi. Oba govornika sta bila burno pozdravljena. Po zvršeni slavnosti se je shod razšel v popolnem redu. Mir se ni kalil.

Resolucije neodvisne stranke.

BUDIMPEŠTA 3. (Ogr. kor. biro.) Neodvisna stranka je imela danes predpoludne pod predsedstvom Frana Košuta sejo, na kateri je grof Apponyi predložil resolucijo, ki jo je vodilni odbor sklenil predložiti današnji konferenci. Resolucija pravi na stopno: »Koalicija odobruje vedenje voditeljev, pozvanih dne 23. septembra k cesarju. Koalicija ne more vaprejeti ministerstva pod pogoji, predloženimi od krone, in se energično zavaruje proti temu, da bi revizija nagodbe iz leta 1867. bila odvisna od avstrijskih faktorjev. Koalicija se zavaruje nadalje proti temu, da se dvomi o pravici zakonodajstva Ogrske glede nje gospodarske samostojnosti. Koalicija se zavaruje proti temu, da se vedno odgaja parlament. Ista zahteva odgovor na adresu, odposlano svoječasno na kralja, in želi, da se o odgovoru razpravlja v parlamentu, da se tekom razprave zamore dokazati, kdo da se je v reševanje te stvari umešaval, ne da bi bil v to pozvan. Neodvisna stranka je vzela to resolucijo na znanje, ravno tako ljudska stranka in stranka desidentov.

Konferenca smatra kakor protustavno vse postopanje, po katerem bi se večina glede političnega vodstva morala ravnati po ultimatumu vladarja. Konferenca smatra nadalje kakor neustavno izjavo, kjer se z ozirom na vprašanje o armadnem jeziku pravi, da so koncesije izključne, in da ostanejo izključne. Nadalje konstatira konferenca, da cesarjeva izjava od 23. septembra otežuje, toliko po obliki kolikor po vsebini, resen politični položaj ter da se nahaja v nasprotju s temeljnimi principi ogrske ustave. Konferenca konstatuje, da je obramba ustave in razvozljanje položaja možno le v državnem zboru. V državnem zboru se mora določiti, kdo da so bili svetovalci kraljevi, ki so mu nasvetovali dogodke od 23. septembra, ki so za to odgovorni in se jih mora pozvati na odgovor. V državnem zboru je treba konstatovati, ali li tudi tukaj deloval tuji upliv, katerega je treba tamkaj energično zavrniti. V državnem zboru se morajo poravnati ona nesoglasja, ki obstojajo med vladarjem in večino. In skrajni čas je, da pride glede tega do sporazuma. Konferenca zahteva torej, da se zopet vrše seje državnega zbora. — Na to so govorili zastopniki posameznih strank. Vsi govorniki so odobraval prečitane predloge. Konferenca je resolucijo vaprela soglasno, nakar je bila seja zaključena.

Dogodki v Rusiji.

KAZAN 3. Shod tukajšnjega svečenstva je priznal za potrebn, da se vdeležuje gibanja za svobodo in boja proti upravni samovolji; ker le svobodni služabniki cerkve zamorejo odkritosrčno vršiti svoje dolžnosti.

TIFLIS 3. Iz Ervana poročajo od 1. t. m.: Nekoliko Armencev je z revolverji streljalo na Mohamedance. Vled tega so nastali nemiri, katere je pa udušilo vojsštvo. Med nemiri je bilo 16 Mohamedancev in Armencev ubitih, 5 pa ranjenih. Na zunanje vlada v mestu zopet mir, vendar je razpoloženje na obeh straneh še vedno zelo napeto.

TIFLIS 3. V zalogi družbe za parobrodstvo in trgovino v Batumu, so glasom časnikarskih poročil zaplenili 12 zabojev s puškami, revolverji in patronami.

NJEŠIN (gubernija Černigov) 3. Vojno sodišče je obsodilo na smrt nekega Žida, ki je umoril nekega policijskega uradnika. Vled tega so Židje prot obsodbi demonstrirali. Židovske trgovine so zaprte. Dijaki se pouka ne udeležujejo. Po glavnih ulicah koraka velika množica ljudstva. Pozvani so bili na pomoč kozaki in policijsti.

Avstrijska poslanska zbornica.

DUNAJ 3. Med došliimi ulogami je bila interpelacija Mladočehov glede najnovjših dogodkov v Brnu. Interpelantje poka-

zujejo na terorizem Nemcev, kritizirajo postopanje občinskih redarjev nasproti Čehom in zahtevajo, da se brnska policija poddrži. V neki drugi interpelaciji navajata posl. Hybeš in Choc umorstvo na neki osebi (Franu Pavliku), ki ga je povodom včerajšnjih uličnih izgrediv izvršila vojaška patrulja in prosita toradevna pojasnila.

Ko sta na interpelacije odgovorila minister za deželno brambo in minister za poljedelstvo in je baron Morsey pričel govoriti o vladni izjavi, so češki radikaleci in posl. Slama šli proti stolom ministrov in zahtevali ob viharjih klicih, naj se z ozirom na današnje dogodke v Brnu odgodi seja, zatrjavaje, da je bil pred eno uro pred »Besednim domom« ustrelen neki mož. Predsednik se je zaman trudil, da bi vzpostavil mir. Apeliral je na zbornico, naj varuje poslovni red. —

Ker so pa češki radikaleci neprestano ropotali, je predsednik prekinil sejo.

V kuloarjih so zagotavljali, da so zatrjevanja Čehov neosnovana. Gre se le zato, da je neki nemški dijak pokazal revolver, ne da bi bil streljal. Za pol ure je bila seja zopet otvorjena. Podpredsednik Kaiser je rekel v pomirjenje zbornice, da bo tekom debate govoril minister za notranje stvari. Nato je baron Morsey nadaljeval svoj govor. Ko ga je zvršil je minister za notranje stvari grof Bylandt-Rheidt na temelju telefoničnih poročil iz Brna izjavil, da se daces ni tamkaj streljalo, in da so nastale govorice o umorstvu vled tega, ker je neki dijak pokazal revolver ter ga dal drugim okolo stoječim dijakom. Minister poka zbornici še nadaljna pojasnila, čim jih dobi. Nato sta govorila posl. Choc in d' Elvert.

Posl. Choc je namestnikoma na Čškem in Moravskem očital tendenco za posameževanje in izjavil, da zapajo češki radikaleci sedanji vladi še manje nego pa prejšnji. Posl. d' Elvert je opisal dogodke v Brnu ter je očital vladi, da jej primanjkuje previdnosti in da ne vrši svoje dolžnosti. Kritiziral je program vlade, ki je najprjen izlasti proti Nemcem na Moravkem. Govornik je obžaloval dogodke v Brnu, pozdravil je pa nemški ljudski shod v Brnu kakor dokaz složnosti Nemcev v Avstriji, katere se ne sme več izgubiti. (Pohvala.) Govor posl. d' Elverta so ponovno z viharnimi protestnimi klici prekinili Čehi. Ko je pričel govoriti posl. Stranaky, so Nemci demonstrativno zapustili dvorano. Stranaky je izjavil, da sta nemška agitacija in trdovraten odpor Nemcev nasproti kulturnim zahtevam Čehov odgovorna za hrnske dogodke. Čehi so ogručeni nad postopanjem vlade, ki nadaljuje zistem Körberjev. Govornik se je nadalje pritožil, da se v državni službi daje prednost plemstvu

PODLISTEK.

307

Prokletstvo.

Epigonijski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomić.

Prevel M. O.—O.

Tik hiš se je mešalo krvavo seznanje. Tu je zabiskal dolg meč in razklal škofovcu glavo; tam se je helebarda zabola v trebuh čevljarja; tu je zadela strela v oko orožnika, tam se je zgrudil meščan, zadet od sablje: vse je škripalo, kielo, ječalo, a iz hiš je deževalo iz ženskih rok zopet kamenje, les, žerjavica in vrela voda na glave škofovih čet ob kriku in joku. A v vas to kričanje se je vmešaval hitreje in hitreje glas zvonce Lotrščaka. Ranjenih je bilo dosti meščanov, ali ljudje se niso umaknili niti za ped in orožniki niso prodrli niti v eno hišo.

Nikola se je tresel od jese na svojem konju. Obraz mu je pomodril, jezero je kazal svoje črne zobe, na usta mu je šla pena, a perjanica se mu je zibala sem in tja kakor

mlad bratič v burji. Dva trikrat je poskušal zakričati, ali ni mogel zbog napora in jeza. Tedaj je zopet posrknil žganja in poletel sam do hiš.

— He, kukavice! je zabreščal jezero, udrite, plenite, vse je vaše. Naprej! Naprej! Ali v ta hip je priletel iz veže velik težak kos lesa, se parkrat prevrnil v zraku ter padel na nesrečno mesto: na teme Nikole Gregoroviča, iznenada, kakor iz neba, kakor da ga je ošinila strela. Glava se je razklala, in razpršeni možgani so mu prsnili na rame-nih, konj se je vapel od udarca in vrgel junaka na tla, ki so se hitro omastila od krvi zagorskega maloplemiča. Pijan, zaspan se je preselil na drugi svet, ne da bi niti svoji čutarici mogel reči: z Bogom! Kakor je živel, tako je propal. Bozkan od tega in onega, klavajaje se Bogu in vragu, ne priznaje svoje kosmate duš, dospel je do svojega cilja: ležal je razširjenih rok in nog, razkrojene glave v svoji krvi na trdi zemlji. Tak je bil žalostni zvršetak Nikole plem. Gregoroviča, zagorskega maloplemiča.

— Aj! Aj! so klicali z visokega, škofovcem je poginil vođa. Branite se ljudje! so kričale starke meščanom.

Sedaj se le so se zavedli orožniki, da jim vođa leži v prahu brez glave. Duša jim je klonila. Udarjali so slabeje, meščani so odbijali močnejše, četudi jih je bilo manje. Tedaj je iz za ogla pri krčmi Tomaža zakrenila iznenada močna četa meščanskih ljudi z Griča ter polotela črevljarjem na pomoč. Iz hiš se je odzvalo veselo klicanje.

— Pomoč je tu! Pomoč je tu! je klical svet.

Ob močnejem in močnejem udarjanju zvonce Lotrščaka so dobiteli gornji Gričani skokoma, a pred njimi sta bitela, dvigajoča svoje kopje, sodnik Franjo Markovič in pri-sežnik Živan Benkovič.

— Naprej Gričani! so kričali voditelji od časa do časa, naprej na škofovce! Danes se treba maščevati. Naprej!

— Naprej! Naprej! je grmela četa, epuščaje kopje in leté naprej.

Tedaj sta opazila vodji, da se svet bije pred svojimi hišami in da odbija napadalce. Zato niso pomočniki navalili naravnost pred hiše, ampak so se pomaknili kos poti dalje od hiš, zatem so obraili obraz proti Nemški vasi. Tu je udarila vsa griška četa naprej

in prišla škofovcem za hrbet. Tedaj se le so čevljarji, zbravši nove moči, naskočili znova, kolikor so jim le dale pesti. Uboga četa Gregorovičeva! Siromašna nada škofa Ivana! Z mesta so mlatili čevljarji nemilo škofovske orožnike z mečem in buzdovanom ter jih zbadali s kopjem. Čevljarji so napredovali korak za korakom od svojih hiš, a škofovci so se umikali korak za korakom, obupno braneči svoje glave. Ali gorje, od zadaj jih je zajela nova nevolja — zopet meč in buzdovan, kopje in strelce neutrujene še sodeve čete, ki je neusmiljeno udarjala po lobanjah in hrbtih orožnikov škofa Ivana.

V teh železnih kleščah se je zvijala uboga četa, obsuta s krvjo, bi se-li ne mogla iztrgati in doseči z begom svoja tla. Krik besnih Gričanov nadaljuje, nadaljujeta kletev in vzdihanje besnih orožnikov, orijo klici rešenih čevljarjev, a v tem žvenketajo sablje, kriči se kopje, pokajo lobanje in ščiti. Sedaj se zabada kopje v prsa, sedaj pušica v oko, sedaj pada roka pod mečem ali se drobi noga pod buzdovanom, a pod dolgo spleteno vrsto borilcev se rdeče tla, se rdeči prah od vrole človeške krvi.

(Pride še).

ter se je konečno izrekel za splošno in enako volilno pravico in zahteval, naj se zbornica takoj razpusti.

Minister notranjih stvari je branil vlado pred napadi posl. D' Elberta, in je obljubil, da se za slučaj preosnuje brnska policija; zavaroval se je pa proti temu, da daje vlada v državni službi prednost plemstvu.

Prihodnja seja jutri.

Koncem seje so socijalni demokrati vložili nujni predlog, ki pozivlja vlado, da najpozneje v novembru predloži zakonski načrt glede uvedanja splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice.

O našem šolskem vprašanju.

(Z Goriškega.)

II.

Ne moremo si kaj, da se ne dotaknemo letošnjega dijaškega shoda v Trstu. Zopet so se sklepale lepe resolucije. Ali pa najdejo odmeva v državnem zboru? Ali bi se ne našlo zadostno število poslancev, ki bi stavili in vprejeli nujni predlog za odstranjenje škandala v Gorici glede srednjih šol? Naj poskusijo naši poslanci. Ako pojde, pojde, če ne, pa ne! Vsaj bomo videli, pri čem smo.

Se nekaj z dijaškega shoda. Hudo kri je provzročila opazka dra. Tume glede slovenskih srednje-šolskih profesorjev v Gorici. Celo za neumnega je proglasila »Gorica« dr. Tumo radi njegove sodbe.

Dr. Tuma je odvetnik. Zato bi hoteli trditi nekateri, da nima pravice soditi o delovanju profesorjev srednjih šol. Akademiki, ki so se šolali na goriških srednjih šolah tudi niso imeli najboljšega mnenja o vseh srednje-šolskih profesorjih v Gorici. Njim se utegne prigovarjati, da so se premladi, da bi mogli soditi svoje bivše profesorje. Naj drži tudi to, če hočete! Vseh, ali večino bivših profesorjev svojih pa si vendar ne bodo upali proglašati za neposobne, kajti s tem bi dali slabo spridevalo — gg. profesorjem.

Povedati pa moramo tudi mnenje mnogih roditeljev, zrelih mož. Kaj bi rekli gg. profesorji, ki (recimo) soglašajo z obsodbo dr. Tume v »Gorici«, ako je niso sami celo napisali, ako jim povemo sub rosa, da tudi premočni slovenski roditelji slovenskih dijakov nimajo najboljšega mnenja o razmerju, ki so si je nekateri gg. slov. profesorji določili nasproti dijakom. Mnenje je razširjeno, da slovenski profesorji niso povsem nedolžni na žalostnih razmerah, ki vladajo na naših srednjih šolah. Ali je tako mnenje upravičeno, ali ne, vedo najbolje profesorji sami. Govori se, da slovenski dijaki nimajo v slovenskih profesorjih braniteljev. Trdi se celo, da slovenski profesorji večkrat — v veliko veselje svojim nemškim kolegom — pomagajo pestiti in metati slovensko mladino.

Koliko je resnice na takih govoricah, vedo sami detičniki najbolje. Resnica pa je, da naučna uprava ni naklonjena nam Slovincem, torej tudi ne slovenskim dijakom! Dokaz: nemške srednje šole kljub vsem prošnjam. Resnica je dalje, da popada, ker mora popadati, premnogo dijakov, ker to želi naučna uprava, katero podpirajo tudi naši: nekateri hoté, drugi nehoté, ker nimajo dovolj enerģije in ne ljubezni do slovenskega dijaštva. — Vzgoja brez ljubezni vzgojiteljev pa ni vzgoja. Ali se kaže ljubezno do slovenskega dijaštva v tem, da mora slovenski dijak zapustiti šolo, ker oče ne more plačati visoke šolnine, kar bi moral valed malenkostnega prestopka slovenskega dijaka nasproti slovenskemu profesorju? Dovolj, ker ako bi se hoteli spuščati v podrobnosti, bi morali napisati cele knjige. Roko na srce, slovensko srce, gospoda slovenski profesorji v Gorici!

Profesor je podvržen raznim slabostim, kakor sleherni človek, to je res. A tudi drugod je tako. Tudi drugod so slovenski profesorji pod isto naučno upravo, ki nam ni prijazna, a vendar je razlika med drugod in pri nas.

Srednje-šolski profesorji drugod so dijaki in njihovih roditeljem veliki dobrotniki. Koliko dijaških podpornih društev, ali kaj aličnega je drugod. Poglejmo v Pariz!

Pri nas je drugače. Med našimi slovenskimi profesorji je kakov tak, ki šikanira v

šoli slovenskega dijaka, ako ta ni prav tak, kakoršnega si on sam želi. Zunan šole mu je večkrat za policaja. In nasledek vsemu temu in jednakemu je: dvojka ali v »npravnosti« (čudni pojmi), ali v predmetu. Oče pa plašaj previsoko šolnino, ali pa tant — pojdi krave past! Tvoje mesto v uradnih pa naj le zasede srečnejši tuje!! Kak slovenski profesor pa proglašaj za »nora« onega, ki se je drznil izreči neugodno sodbo o nezdravih razmerah naših. Le naprej s tako sodbo! Kmalu bodo zidali prostorno novo norišnico; prostora bo pač dovolj. Vi, vzgojitelji naše slovenske mladine pa ubijajte še dalje naš mladi naraščaj! Hvaležnost vam bo plačilo — od strani ubijalcev slovenskega naroda.

Šolnik.

Za splošno volilno pravico.

(Dalje.)

G. Kristan je nadaljeval: Ali Fejervary ni zadobil zahtevanega dovoljenja, ker se je uprl proti temu Gautsch s svojo terezijansko modrostjo, češ: če bi na Ogrskem uveli splošno volilno pravico, bi se tudi stranke v Avstriji začele odločno oglašati s to zahtevo. Potem se je Fejervary zopet peljal na Dunaj, a povrnil se je z Dunaja v Budimpešto kakor demisijskiran ministerki predsednik. Sedaj je menila dunajska kamarila, da je Fejervaryjev načrt definitivno pokopan. V državnem zboru je sicer Gautsch tajil, da bi bilo res tako, kakor poročajo listi o njegovem nastopu. Vesti da niso pravilne; ali nič ni povedal, kako bi bile pravilne, oziroma, kaj je storil! Ali oglašil se je ogrski oficijozni list »Nemzet«, ki je naglašal, da nikdo drugi, nego baron Gautsch ni imel interesa na tem, da Fejervaryjev načrt ne dobi cesarskega odobrenja. Gautsch se je izgovarjal, da on ni imel odločilne besede. Ali on je posegel vmes, da so drugi odločili. In tega ni dokazal, da ne bi bil posegal vmes.

Majtem pa so ogrski socijalisti dokazali svojo dozorelost. Načelno bi morali biti proti vladi, ker ista ni konstitucionalna. Na drugi strani pa imajo pred seboj simpatije prebivalstva, vsaj tistega, ki najbolj kriči. Nu, so se postavili tako proti jedri kakor drugi strani.

In ko jih vidimo, te ogrske socijalne demokrate, mora biti nas v Avstriji sram! In poglejte jih tlačene sloje v avtokratski Rusiji, kako se bore za svojo svobodo in proti carizmu. Infamija je, če se tem borilec meče v obraz očitjanje, da so podkupljeni. To so pravi Rusi in Poljaki. Kaj drugega je gojiti simpatije do ruskega naroda, in zopet kaj drugega so simpatije do tiste bande. So-li mari zemstva tudi podkupljena? Niso-li v teh najboljši elementi ruskega naroda? Do naroda ruskega gojimo simpatije vsi, sovražimo pa tisto dinastijo Romanov, ki niti slovanika ni. Naši bratje na Ruskem, vidite, dosežajo velikih uspehov! Da se povrnemo na Ogrsko!

Ko so bili pred leti na Ogrskem prvi začetki socijalne demokracije, so se ljudje le rogali, češ: kaj bodo ti! Danes pa ni na Ogrskem možen noben veliki nastop na ulici brez socijalne demokracije.

A mi tu? Tudi mi imamo tisoč želja? Tudi mi smo v skrbi, kaj bo z nami? A kaj delamo? Tu pa tam prirejamo kakov shod, pa menimo, Bog ve, kaj smo storili. Kričimo tudi »Doli z Gautschem!« (tu je hotel govorik aludirati na klice, ki so se ponavljali med govorom), a potem, ko je slama zaplapolala, samira zopet hitro in mi ostajamo — stari dobri Slovinci (Viharna veselost med vsami zborovalci) in zadovoljni smo, če je le — policija zadovoljna znami (Ponovna in še intenzivnejša veselost).

Kako drugače je na Češkem! Mladostni so bili tudi proti splošni volilni pravici, češ: sedaj ni še čas za to, prej se mora rešiti narodno vprašanje. No, to je največja neumnost, ker narodni spori se rešijo še le po uvedanju splošne volilne pravice. Letos so češki socijalni demokrati odločno nastopili proti Gautschu radi njegove volilne reforme za češki deželni zbor. Hotel je socijalisti premamiti s peto kurijo, socijalisti pa zahtevajo splošno jednako in tajno volilno pravico. In glejte, celo tudi mestni zastopniki, ki je v storoških rokah — župan Srb je Staročeh — je vprejel resolucijo za splošno volilno pravico. Tu je omenil govorik nastopa prof. Masaryka na shodu soci-

jalne demokracije za isto zahtevo. Tako je zadobila socijalna demokracija podporo modernih delavcev za svoj postulat.

(Zršetek pride.)

Kriza na Ogrskem.

Znani krščansko-socijalni poslanec dunajski Gessmann je razpravljal na nekem zborovanju o ogrski krizi ter je prišel do zaključka, da so možne tri poti rešenja te krize. Prva je bila tista, ki jo nasvetuje baron Gautsch, avstrijski ministerki predsednik: avstrijski in ogrski parlament naj bi odposlala vsak svojo deputacijo, ki naj bi preuredili razmerje med obema polovicama monarhije. Druga pot bi bila personalna unija. Obe ti poti se zdita poslancu Gessmannu nerabni in ju on na kratko odklanja. Gautschu pot zato ker po njegovem mnenju avstrijski parlament v sedanjih svojih sestavi ni sposoben za uspešno varovanje avstrijskih interesov. Personalna unija pa ne bi po Gessmannovem mnenju trajala niti dve leti in Avstrija, izlasti pa Dunaj bi trpel veliko škodo. Nobena država na svetu nima svojega glavnega mesta le 3 do 4 milje od meje. Dunaj ne bi se mogel držati kakor rezidenčno mesto in Avstrija bi padla na nivo srednje države. Ostaja torej le, tretja pot, tista namreč — meni Gessmann — ki jo je nasvetoval Fejervary, pot volilne reforme, ki bi prišla tudi narodnostim na Ogrskem v prilog in ki bi zlomila šovinizem Madjarov.

Tudi danes se vzdržujejo znaki, da bo ministerstvo Fejervary reaktivirano. Takov znak je bila vest z Dunaja, da je minister Kristoff v navzočnosti Fejervaryja predložil včeraj cesarju načrt volilne reforme. Cesar in ministri da so proučili vse podrobnosti. Zelo verjetno je, da iščejo sedaj programatično podlago, na katero bi ministerstvo Fejervary naslonilo svoj obstanek za precej dolgo bodočnost.

Ne moremo zamolčati tu, da so nas neki pojavi povodom ogrske krize nekoliko osupnili. Menimo malce preglasne izraze simpatij čeških in hrvatskih dijakov za Madjare v sedanji borbi. Umejeno in priznavamo, da je Dunaj toliko proti Čehom kolikor proti Hrvatom toliko grešil, da bi bile simpatije za Dunaj pravi čudež. Ali praktična in pravilna politika bi bila po našem mnenju ta, da bi se Hrvatje v tej fazi velike krize ne eksponirali preveč na nobeno stran vsaj dotlej, dokler jim ta ali ona stran ne ponudi kaj konkretnega in — zagotovljenega.

Sestanek hrvatskih opozicijskih poslancev na Reki.

Z Reke nam poročajo od 2. t. m.: Na sestanku hrvatskih opozicijskih poslancev na Reki se je zbiralo 38 poslancev. Predsednikom je bil izvoljen dr. Čingrija, zapisničarjem pa dr. Harambašić in dr. Majstrovic. Predstano je bilo pismo nekega kluba iz Dalmacije, ki je bilo vzeto na znanje. Preko pisma dra. Franka, kiga niso niti čitali, so zborovalci prešli na dnevni red. Tako tudi preko prečitanega pisma don Prodana. Predsednik je očrtal tečaj konference v Opatiji, nakar je dr. Trumbić prečital zaključke te konference ter je poslancem razdelil elaborat odbora. Popoldne so nadaljevali sejo.

Drobne politične vesti.

— Zagrebški »Pokret« glasilo hrvatskih napredjakov, je s 1. oktobrom postal dnevnik ter bo izhajal vsak dan izven nedelj in praznikov. Sedaj izhaja v Zagrebu šest dnevnikov pisanih na hrvatskem in dva na nemškem jeziku.

Grški patrijarhat in kucovalska propaganda. Iz Carigrada poročajo, da je bilo na seji sinode ekumenskega patrijarhata minole sobote vavč sklenjeno, da patrijarhat na turški vladi protestira proti kucovalski propagandi.

Pravoslavna cerkevna samouprava v Bosni in Hercegovini. Pravoslavni v Bosni in Hercegovini so dobili novo ureditev svoje cerkvene samouprave, ki so se zanj borili dolgo vrsto let. Sedaj se narodni prvaki obračajo do naroda in mu javljajo, da nastopa sedaj nova doba samoupravnega cerkveno kulturnega življenja in da valed tega prestaja vsaka nadaljna borba.

Nota Rumunske. Iz Bukarešte poročajo, da odpošlje rumunska vlada vsem

velevlastim noto, v kateri obrazloži vzroke, zakaj da so bili diplomatski odnosi med Grško in Rumunsko prekinjeni.

O položaju na Kreti poročajo iz Carigrada nastopno: Ruska posadka dobi v kratkem pojačenje 400 mož. Istotako bo pojačena tudi italijanska posadka. Velevladi nameravajo zasesti razna pristanišča in carinske urade ter razna mesta v notranjih delih otoka in na ta način zatreti revolucionarno gibanje. Ustasi se pa od druge strani pripravljajo za zimo. Da se finančno okrepijo, so ustasi izdali posebne ustaške znamke. Istotako nameravajo najeti v Atenah 100 000 frankov.

Otvoritev ruskih vseučilišč. Kakor poročajo iz Petrograda, je car zaukazal, da se dne 14. novembra odpro vsa ruska vseučilišča.

Domače vesti.

Nova reforma škofa dra. Frančiška Ksaverija Nagla. Iz gotovega vira doznajemo, da se je naš tržaški škof dr. Frančišek Nagl odločil za nov korak na svojem delu — reformiranja. Sedaj mu je padlo oko na gospodje katehete na raznih šolah v Trstu: občinskih in državnih. Dru. Naglu se menda dosedanje delovanje teh gospodov ne zdi dovolj uspešno. Zato bože nedostatku odpo-moči s tem, da bodo gospodje kateheti hodili v šolo — v talarju. Da, iz svečeniških krogov doznajemo, da je škof izdal katehetom strog ukaz, da morajo v talarju hoditi v šolo. Mi nočemo presojevati količnega sedu na poučevanju verouka je pričakovati od ta najnoveje reforme. To pa vemo, da je radi tega ukaza zavladala med kateheti — izjemni morda dva tri, ki bi tudi v svoji noči hoteli posnemati izgled blažene Italije — velika nevolja. To pa zato, ker vidijo in čutijo v tem le šikanjo, ki naj daja občutiti svečnikom, da vlada sedaj »železna« roka. Kakor rečeno, mi sami nočemo izrekat nikake sodbe o umestnosti tega najnovejega koraka na »reformovanju« dra. Frančiška Nagla, konstatujemo pa dejstvo, da tukaj v Trstu niso duhovniki izven cerkvene službe nikdar nosili talarja in da se nikdar noben škof ni izpčtikal na tem. Šele nekoliko let sem so začeli nositi talarje tisti znani in življenje med svečeniki zastrupljajoči »reformatorji«, ki hočejo biti po nošaji talarja po ulicah Italijani in pa neka posebnost med svečeniki, ki naj vleče pozornost sveta na-se. Vsi drugi duhovniki so bili in so še danes tega mnenja, da njihovo cerkveno dostojanstvo in ugled nista prav nič na škodi, ako se letajo tudi po ulicah v talarju, ampak oblečeni tako, kakor zahtevajo: stara navada, vremen-ske razmere in praktična potreba. In vsi ti škofje, prebniki dra. Frančiška Nagla, so imeli menda tudi nekoliko pojma o tem, česa treba duhovniku, da mu je očuvan ugled pred svetom. Zato pa gospodje kateheti po vsaj pravici vidijo v najnoveji reformi le namen šikaniranja, pritisk »železne« roke. — Izvedeli smo dalje, da je tudi dr. Frančišek Nagl doznal o nevolji, nastali med kateheti in da je enega teh gospodov, ki ga ima na sumu kakor »huj-skača«, pozval ad audiendum verbum.

Med tržaškimi svečeniškimi krogi se širi tudi glas, da misli dr. Frančišek Nagl razširiti to svoje reformatično delovanje na deželo in da utegnejo tudi duhovniki na deželi dobiti ukaz, ki jih bo vezal nositi talar tudi izven cerkvene službe.

Ne izključujemo pa, da tudi na tem reformatičnem ukazu dra. Frančiška Nagla vodi »železna« roka znani nemškonsocijalni jezuit P. Volbert!

Zopet iz naše okrajne bolniške blagajne. Zadnjič smo omenjali, kako da so razmere v tem zavodu postale tako kričeve, krivične, in, recimo — neracionalne, da sledaj tudi tisti činitelji, ki so grehe te blagajne kolikor le možno prikrivali, dokler se je to sploh dalo, priznavajo sedaj, da so te razmere nesvdržljive in da tako ne more iti dalje. In res se morajo razmere iz korena spremeniti, ker puščati stvari kakor so, bilo bi brezvestno nasproti tistemu domačemu delavcu, ki znaša v blagajno svoje žulje. To delavstvo ima pravico zahtevati, da ta zavod dosežaj namen, v kateri je ustanovljen: da bodi v korist in podporo delavstvu v slučaju nesreče. Ali že zadnjič, ko smo pisali o tem, smo naglašali, da je dosežanje tega namena v prvi vrsti odvisno od kakovosti personala, ki posluje v njem, od sposobnosti tega osobja

Authorised School of Languages
učni moderne živčane jezike od profesorjev dotičnega materinega jezika. Trgovinska korespondenca. Kom-
binirana metoda. Brezplačno pojasnila daje autorizirana šola za učenje jezikov za odrasle in otroke
v Trstu, ulica Nuova št. 11, II. nadst.

10.000 hektolitrov vinskih sodov v vsaki velikosti od 5—70 hektolitrov dajajo po jako zmernih cenah tvrdka Alex. Breyer i sinovi. Krizevac.

Enotehnik želi stopiti v strokovno prakso. Naslov pove uprava „Edinost“.

Pisar 18 let star, z lepo pisavo, dobrimi spričevali, vešč slovenskega in nemškega jezika, v odvetniških in notarskih poslih izurjen, želi takoj vstopiti v službo od začetka tudi z malo plačo. Naslov pove uprava „Edinost“.

ANTON SKERL
mehanik, zaprisožen zvečenec.

Trst - Carlo Goldonijev trg 11. - Trst.
Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“.

Napeljava in zaloga električnih zvončkov. Izključna prodaja gramofonov, zvončkov in fonografov. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje šivalnih strojev, koles, motokoles itd. Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah.
TELEFON števil. 1734.

Pekarna i sladničarna zlastno tovarno biškotov
Žan Lampe

TRST - ulica Molin Grande št. 32 - TRST
3 krat na dan svež kruh, raznovrstne moke prvih agrskih mlinov, dve vina v buteljkah, sladice itd. Sprejema naročbe za sladice.

Doge za parkete
hrastove ali jelove prve vrste
prodaja pod jamstvom po tovarniški ceni.
Zaloga lesa - Miclauz
ulica Fonderia št. 7

Kemično preskušeni in najden oblastveno koži popolnoma neškodljivi
„uničevalec lasij“
odpravi pri damah nelep in sitne
Lasi na obrazu
Popolnoma s koreniki ter podeli koži tudi se naravno svežost, nežnost ter gladkobo. — Cena 7 kron. — Posilja povsod diskretno
I. SCHMIDEK. Budapest VII. Nyár-utca 18.

Mejnarodno spedijsko posredovanje
Caro & Jellinek

Trst ul. Romagna št. 2 Trst.
TELEFON št. 1027

Podružnice: Dunaj, Budapešt in Lvov.

Zastopstva na vseh glavnih trgih tu- in inozemstva.

Se priporoča za preskrbljenje seljenj s zaprtimi blazinjenimi vozovi za pohoštvo toli v mestu koli v tu- in inozemstvu.

Pakovanje za prevoz po morju.

Posebno ugodni pogoji za vojaške osebe in državne uradnike

Posiljalne vsake vrste po stalni nizki prevoznini.

Proračuni brezplačno.

Zaloga

izvozno-marčne (Export-Märzen) in vležane (Lager)

pive

v sodčkih in v boteljkah, kakor tudi

= kvasa =

iz tovarne Bratov Reinlinghaus

Steinfeld pri Gradcu.

Zaloga Mattonijevih Giesskübler

vedno sveže kisle vode po zmernih cenah

ANTONU DEJAK junior

TRST

Via degli Artisti števil. 10.

Narodni kolek je
vdbiti pri upravi
„Edinost“

TOVARNA POHIŠTVA IGNAČ KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

NEDELJANJE PO NAJMODERNEJSIH ZAMETVAB

KATALOGI BREZPLAČNO.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.
Piazza Caserma števil. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. Telefon št. 932.

Vhod po glavnih stopnicah.
Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%.

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono. Posojila daje samo zadrugi in sicer na uknjižbo po 5%, na menjice po 6%, na zastave po 5%.

Uradne ure: od 9.—12. dopoldne in od 3.—4. popoldne. Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt. Ima najmodernejše urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. Poštno hranilni račun št. 816.004.

Srečkanje nepreklicno dne 11. novembra 1905.

Dunajska ces. kr. policijska loterija

I srečka stane 1 krono.

Glavni dobitnik

kron 30.000 kron

kakor tudi II. 5000 K, III. 1000 K v gotovini se izplača vsled najvišjega dovoljenja Njeg. c. k. apost. l. Velikanstva na zahtevo s 10% odbitkom in postavnega davka. Srečke se vdobivajo v vseh menjalnicah, loterijah in tobakarnah.

C. kr. policijske loterije pisarna se nahaja na Dunaju, I., Schottenring št. 11 (palača policijskega ravnateljstva).

Podpisani priporoča slav. občinstvu, vojaškim in civilnim krogom svojo v ul. GIOACHINO ROSSINI št. 24 (zraven cerkve sv. Antona novega), na novo otvoreno, z najmodernejšim blagom bogato opremljeno

krojačnico.

Bogata zaloga tu- in inozemskih tkanin, sukna in vseh v krojaško obrt spadajočih predmetov. Velika izbira najmodernejšega angleškega blaga. Delo precizno, cene zmerno. Naročbe se izvrše točno in se dostavljajo na dom.

Vnanje naročbe se sprejemajo vsak čas in se točno izvrše. — Mnogoletna skušnja, katero si je prisvojil podpisani glede kroja civilnih in vojaških oblek, jamči za ukusni kraj, kakor tudi za solidno, trpežno delo in izvrstno blago.

Z odličnim spoštovanjem

AVGUST ŠTULAR.

Odlikovana v Rimu s zlato kolajno in — zaslužnim križcem —

Odlikovana tovarna

za čopiče in ščetke

Odlikovana na Dunaju s zlato kolajno in — častno diploma —

IVAN ANGELI

ulica Vincenzo Bellini (n. sproti cerkve sv. Antona novega).

Edini specializist za izdelovanje zidarskih in slikarskih čopičev; lastna specializiteta čopičev za barvanje s pokostjo.

Pleteni naslanjači francoskega sestava in nedosežne kakovosti.

Se ne boji nikake konkurence glede zmernih cen kakor tudi izvrstnega izdelka. Čuvati se je dobro, da se ne izmenja moja trdka s konkurenti jednakega imena.

Tržaški grafični zavod

A. G. Salom

TRST — Corso števil. 2 — Telefon 742

Pečati od kavčuka, kovine ali elastike.

Numeratori. Paginatori. Vrežbe. Artistični in trgovski pečati. Pisalni stroji ter stroji za pomnoževanje s pripadki. Napisni in črke od čina, bronu in pokosti. Fonografi, gramofoni, cilindri in plošče. Eliografski papir za pomnoževanje s pomočjo luči. — Mehanična delavnica za popraviljanje pisalnih strojev vseh vrst.

Se govori slovensko in hrvatsko.

PUMPE akoravno mnogokoristne in malih stroškov so pri nas le malo upeljane, ker gospodarji ne znajo katerih bi potrebovali in kako jih nastaviti.

O tem daja podpisani rad nasvete, ter prodaja pumpe za vsako potrebo po zmernih cenah in z jamstvom.

ŽIVIC I DRI

TRST, trg. ulica št. 2

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Opozorjamo vsakega varčnega rodoljuba, da edina hrvatska zavarovalna zadruga

„Croatia“

stoječa pod pokroviteljstvom slob. in kralj. glavnega mesta Zagreb sprejemlje vsako vrsto nepremičnin (hiše, gospodarska poslopja, tovarne) ter premičnin (kakor pohištvo, gospodarsko orodje, stroje, živino, žito, slamo, seno, blago v skladiščih ali na prostem itd.) v zavarovanje proti ognju in strelu po najnižjih cenah in z najboljšim jamstvom. — Dolžnost vsakega dobrega Slovana je zavarovati se pri domačem zavodu — že da ne gre denar v tujino.

Vsa zavarovanja sprejema ter daje vsa pojasnila

Podružnica zavarovalne zadruge „Croatia“ - Trst

ULICA TORRE BIANCA 20

Zastopniki za vsako mesto, trg in večje vasi (Primorske, Kranjske, Koroške in Štajerske) se sprejemajo pod ugodnimi pogoji.

„Slavija“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi. — Rezervni fond 31.865.386 80 K, izplačane odškodnine: 82.737.159 57 K. Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države s veskosti slovensko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12

Cevljarski pomočnik se sprejme takoj. — Obrniti se je na naslov Josip Rupel, Bar-kovlje št. 376.

Dobro znana zaloga

manifaktur v partijah

ki se je nahajala na Piazza nuova vogal ul. S. Caterina št. 8 se je preselila dne 24. avgusta v ravno-isto ulico št. 1, zraven „Kavarne Metropole“ (vogal Corso).

Hočete se prepričati?

Obiščite velika skladišča

Marije vdove Salarini

Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuove 5 (vogal Torrente). | „Alla Città di Londra“

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške, dečke in kostumov za otroke. Površniki, močne jope, kožuh, paletot - ranglan. Obleke za dom in delo. Delavske oblike. Tirolski loden. Nepremočljivi plašči (pristni angleški). Specializiteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotavljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

F. Pertot urar
TRST - ul. Poste nuove št. 9
priporoča velik izbor ur: Omega, Schaffhouse, Longines, Tavenes itd. kakor tudi zlate, srebrne in kovinske ure za gospe. Izbor ur za birmo. Sprejema popraviljanje po nizkih cenah.

Št. 2105.

Razglas.

Dne 9. oktobra t. l. ob 9. uri predpo-ludne bo v občinski pisarni v Dolini pro-stovoljna javna dražba za prodajo starega šolskega poslopja v Ricmanjih.

Najnižji ponudek je 3600 K, pod ka-terega se ne prod.

Poslopje se lahko ogleda od 4. do 6. ure popoldne vsak dan do dneva dražbe.

Županstvo občine Dolina

dne 27. septembra 1905.

Župan:

PANGERC.

Dragotin Vekjet - zlatar

v Trstu, Corso št. 47

priporoča vsakovrstne

zlatenine in

srebrnine

ter žepne ure.

Sprejema poprave

ter kupuje zlato.

Cene zmerno.

Zovarna s zalogo pohištva

svetlega in temnega

kakor tudi popolne kuhinje v najmodernejšem slogu po konkurenčnih cenah priporoča

V. Doplicher

ulica Chiozza št. 8 pri tleh

(nasproti dvorani „Tersicore“).

Nad 40-leten vspeh.

Najstarejša medicinska specializiteta naše pokrajine.

PASTIGLIE PRENDINI

(od ogolunjene sladke škorpje)

Iznajditelj in izdajatelj P. PRENDINI

v TRSTU.

Odlikovane z kolajnami in diplomami na prvih mejnarodnih razstavah.

Počastene se zaupanjem odličnih zdrav-nikov ter predpisane kot domače zdravilo pri: grlobolu, kašlju, hripavosti, upa-danji glasu, katru.

Zamorejo jih uživati tudi otroci, nadalje pevci, govorniki ter učitelji, da zadobē čist in svež glas.

NB. Pazite na nepošteno ponarejanja ter zahtevajte vedno „Pastiglie Prendini“.

V skatlicah: v lekarni „Prendini v Trstu“ ter v vseh boljših lekarnah tukaj in v Evropi.